

**ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร**

ณิชาภา วงศาจันทร์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 108 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .950 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศโดยวิเคราะห์ค่าที (t test) แบบ Independent Samples จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยการทดสอบวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

.....
* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ

ความคิดเห็น ภาวะผู้นำ ครู

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ จากสถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม รวมถึงด้านการศึกษาด้วยที่จะต้องปรับเปลี่ยน

การบริหารงานให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีภารกิจหลัก คือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการและความถนัด ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 (2560, หน้า 14) กล่าวสรุปว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

การบริหารจัดการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานภาพของผู้ได้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่สังกัด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีศิลปะในการใช้อิทธิพลของผู้นำ เพื่อจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเราเรียกว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ และสามารถวัดได้จากการแสดงออกในการกระทำ (ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ, 2556, หน้า 3) ดังนั้นผู้บริหารควรมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสม เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มีความรัก สร้างศรัทธา ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน รวมทั้งความสามารถในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการทำงานของทีมงานในด้านต่างๆ รวมทั้งให้ขวัญและกำลังใจในการทำงาน

การบริหารงานของสถานศึกษาในปัจจุบันพบปัญหาต่างๆ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาขาดคุณสมบัติภาวะผู้นำ ขาดความเข้าใจในสภาพปัญหาขององค์กร ขาดวิสัยทัศน์ในการวางแผนงาน ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณการเงินไม่เป็นไปตามระเบียบราชการ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ไม่เพียงพอ ในองค์กรมีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในองค์กร และความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในองค์กร (ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, ออนไลน์) อย่างไรก็ตามการบริหารงานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ยังพบปัญหาเช่นเดียวกัน เช่น ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารไม่สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหการทำงานให้กับผู้ได้บังคับบัญชาได้ ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้บริหารมีภาวะเครียดในการทำงานมากเกินไป จนทำให้บรรยากาศในการทำงานเกิดความน่าเบื่อหน่าย ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า การบริหารงานงบประมาณยังไม่ค่อยโปร่งใสเท่าที่ควร และด้านการบริหารจัดการพบว่า ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการบริหารงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาจนทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษาลดน้อยลง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ตารางของเครซีและมาร์แกน (Krejcie and Margan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และ ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ความสามารถ (2) ด้านบุคลิกภาพ (3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (4) ด้านการบริหารจัดการ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .950 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5 4 3 2 และ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยการวิเคราะห์ค่าที (t test) แบบ Independent Samples

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

1. ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10 - 15 ปี

2. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความสามารถ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 3 ข้อ คือ ผู้บริหารมีความรอบรู้ มีทักษะประสบการณ์เกี่ยวกับงาน ผู้บริหารมีทักษะและสามารถใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์มาปฏิบัติและเผยแพร่ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละบุคคล

4. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านบุคลิกภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีอารมณ์ดี ไม่เคร่งครึม สร้างบรรยากาศที่ลดความตึงเครียดได้

5. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านคุณธรรมจริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้นำไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น เห็นคุณค่าและความดีของผู้อื่น

6. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารสามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน และผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างมีเหตุผล เน้นความเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีเท่ากัน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการนำพาผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ และผู้บริหารสามารถบริหารงานโดยคำนึงถึงประโยชน์แก่ส่วนรวม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

7. ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำ ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติเพื่อจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น ในการที่จะบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล สุขะพรหม และคณะ(2555,หน้า 156) กล่าวสรุปว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ ศรัทธาและเชื่อมั่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภา สัมพุด (2555) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ทำให้น่าเลื่อมใส น่าเคารพและศรัทธา บุคลิกภาพเป็นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์หรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สามารถเลียนแบบได้ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจอารมณ์ และด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2549, หน้า 25) กล่าวสรุปว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดีควรประกอบไปด้วย

- 1.บุคลิกภาพด้านร่างกายดี คือ บุคลิก ลักษณะดี แต่งกายถูกต้อง วาจาดี วางตนเหมาะสม
2. บุคลิกภาพด้านจิตใจดี คือ มีความเชื่อมั่นศรัทธาผู้อื่น มีความอดทน กล้าหาญ มีวินัย ช่วยเหลือสังคม และมีอารมณ์ขัน
3. มีบุคลิกภาพด้านสังคมดี คือ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมเห็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรนุช สุขแก่น (2557) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสภาวะทางจิตใจของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากจิตสำนึกในจิตใจของผู้บริหาร จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างเข้าใจได้ยาก หากไม่แสดงออกมาทางพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งทิวา จักรกร (2549, หน้า 150) กล่าวว่าสรุปว่า คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของคน คนที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นผู้ที่ม่มีจิตใจดี วาจาดี การแสดงออกทางกายดี กระทำแต่ความดีโดยไม่มีใครบังคับแต่เกิดจากจิตสำนึกในใจ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภา สัมพุด (2555) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัด สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 3 ข้อ คือ ผู้บริหารมีความรอบรู้ มีทักษะประสบการณ์ เกี่ยวกับการงาน ผู้บริหารมีทักษะและสามารถใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการ ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารศึกษาหาความรู้ใหม่ๆที่ทันต่อเหตุการณ์มาปฏิบัติและเผยแพร่ ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีทักษะและสามารถใช้อุปกรณ์ทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลหาความรู้ใหม่ๆหรือข่าวสารทางราชการมาแจ้งให้ผู้ได้บังคับบัญชา ได้รับรู้ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 11) กล่าวว่าสรุปว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ทางวิชาชีพ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรู้ทางการบริหาร เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมินตรา ไอยรา (2547, หน้า 102) กล่าวว่าสรุปว่า ผู้นำต้องมีความรู้ และความสามารถในการวางแผน การดำเนินการ การประสานงาน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ รวมถึงการศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองสุข สะอาดปรุ (2556) เรื่องการศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต1-7 พบว่า ด้านความรู้ เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องสภาพปัญหา และความต้องการของ แต่ละบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ช่องว่างของความเป็นผู้บังคับ บัญชากับผู้ได้บังคับบัญชา มีความห่าง กันมากประกอบกับสายงานทางการบริหารที่มีหลายระดับชั้น จึงทำให้ปัญหาและความต้องการของแต่ละ บุคคล ได้รับความใส่ใจจากผู้บริหารได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2560) กล่าวว่าสรุปว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะ

เป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้น เป็นไปตามหลักทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเรียนรู้ความต้องการและเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทั่วถึง

1.2 ครุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลิกลักษณะท่าทางและการแต่งกายนั้น สามารถมองเห็นและสังเกตได้ง่าย ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีความพิถีพิถันในการดูแลเป็นพิเศษ เปรียบได้กับสำนวนไทยที่ว่า “ไถ่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2549, หน้า 54) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพทางด้านร่างกายประกอบด้วย รูปร่างหน้าตา ความมีชีวิตชีวา ร่าเริง การแต่งกาย วาจา ท่าทางการวางตน สุขภาพดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนวัฒน์ สายนภา (2559) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ด้านบุคลิกภาพการแต่งกายของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีอารมณ์ดี ไม่เคร่งครึม สร้างบรรยากาศ ที่ลดความตึงเครียดได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารค่อนข้างที่จะมีความมุ่งมั่น จริงจังในการทำงานสูง และมีความต้องการให้งานทุกอย่างประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังไว้ จึงทำให้บรรยากาศในการทำงานเกิดความตึงเครียด เนื่องจากมีภาวะความกดดันที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2550, หน้า 19-20) กล่าวว่าสรุปว่า ผู้บริหารควรมีอารมณ์ขัน ช่วยลดความตึงเครียดและความขัดแย้งต่างๆ ได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อรวรรณ วงศ์คุณ (2555) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.3 ครุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอุทิศตนในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบต่อการงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549, หน้า 25) กล่าวว่าสรุปว่า ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ และปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ทองเนื้อแปด (2556) เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้ไม่ถูกเหยียดหยามผู้อื่นเห็นคุณค่า และความคิดของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนของผู้บริหารต่อความคิดความชอบที่ผู้ได้บังคับบัญชาพึงได้ เมื่อได้กระทำผลงานอันมีชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา แต่กลับไม่ได้รับความชื่นชมจากผู้บริหาร หรืออาจจะได้ยินคำพูดจาที่กระทบกระเทียบเปรียบเปรยไปในทางที่ไม่ดี ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกที่ไม่ดีของผู้ได้บังคับบัญชาได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2560) กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารควรแสดงความซาบซึ้งและสร้างความประทับใจต่อลูกน้อง ด้วยการการเอ่ยคำชมหรือคำกล่าวขอบคุณอย่างจริงใจ ไม่ควรตำหนิหรือวิจารณ์ลูกน้องต่อหน้าคนหมู่มาก เพราะจะเป็นการทำลาย ความเคารพนับถือที่ลูกน้องมีให้

1.4 ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารสามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน และผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างมีเหตุผล เน้นความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานบริหารจัดการเป็นงานสำคัญที่ผู้บริหารต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อนำมาปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพทั้งกับงานและผู้ได้บังคับบัญชา ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องสามารถวางแผนงานได้ก่อนลงมือปฏิบัติ และต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อให้งานได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌักซูพันธ์ เจริญนันท (2551, หน้า 18) กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย จัดระเบียบ จัดสรรทรัพยากร ให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัดนา ทองเนื้อแปด (2556) เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ทักษะความคิดรวบยอดของผู้บริหารในการมอบหมายงานตามหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อ เท่ากัน คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการนำพาผู้ได้บังคับบัญชาดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ และผู้บริหารสามารถบริหารงานโดยคำนึงถึงประโยชน์แก่ส่วนรวม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารชี้แจงวิสัยทัศน์ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อการบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่อาจมีบุคลากรบางส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2560) กล่าวสรุปว่า ผู้นำที่ขาดวิสัยทัศน์ จะไม่สามารถปรับตัวและนำคนอื่น ๆ เจริญการเปลี่ยนแปลงได้ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ จะเป็นบุคคลผู้บรรลุทุกความฝันแห่งความสำเร็จ

2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้นำสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทองสุข สอาดปฐ (2556) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร

โรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต1-7 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อคุณลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในงาน ตามความรู้และความสามารถ โดยผู้บริหารไม่ได้พิจารณาในส่วนของการประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งครูก็สามารถปฏิบัติงานให้มีผลสำเร็จเกิดขึ้นได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภา สัมพุด (2555) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 26 สังกัดสำนักงานเขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรเอาใจใส่และทำความเข้าใจในสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ได้บังคับบัญชาโดยทั่วถึงอย่างเสมอภาค
2. ด้านบุคลิกภาพ ควรลดความตึงเครียดในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศในการทำงานให้ผ่อนคลาย ด้วยความเข้าใจและรอยยิ้ม
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรมีปณิธานที่ดีในการบริหารงาน รู้จักเอ่ยคำชื่นชม หรือคำขอบคุณ เพื่อสร้างกำลังใจในการทำงานให้กับผู้ได้บังคับบัญชา
4. ด้านการบริหารจัดการ ควรชี้แจงวิสัยทัศน์ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาได้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่าง เพื่อการบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). คนแถวหน้าลักษณะชีวิตคุณแจแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: Than printing Company limited.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทองสุข สอาดปฐ. (2546). การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- ชนวัฒน์ สายนภา. (2559). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพของโรงเรียนในอำเภอ บ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชนสาร บัลลังก์ปัทมา. ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหาร ใหม่.ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560, จาก

<http://www.gotoknow.org/posts/413844>.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2549). ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:บพิธการพิมพ์.

ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ. (2556). ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา.กรุงเทพมหานคร:มิตรภาพการพิมพ์ และสตีวดีโอ จำกัด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560).ค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2560, จาก <http://www.gogle.co.th>.

รัตนา ทองเนื้อแปด. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา:มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยหอการค้า.

รุ่งทิวา จักรกร. (2549). วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วรรณข สุขแก่น. (2557). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา:มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำ. ค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2560, จาก www.kruinter.com.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). ภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ.กรุงเทพมหานคร:สุวีริยาสาส์น.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2549). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: กาดบีด.

สุนันตรา ไอยรา. (2547 เมษายน-พฤษภาคม). การพัฒนาตนขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นผู้นำที่ดี.วารสารวิชาการ.

สุรพล สุขะพรหมและคณะ. (2555). ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ. พระนคร ศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

สำนักงานการศึกษา. (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

เสาวภา สัมพุล. (2555). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา:มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

อรรวรรณ์ วงศ์ดุ่น. (2555). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา:มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.